

Academicianul George Uscătescu – 90 de ani de la naștere

Dr. Gheorghe Calotoiu
muzeulgorjului@gmail.com

Academicianul George Uscătescu intelectual de o deosebită valoare culturală internațională s-a născut la 5 mai 1919 în satul Curteana, fosta comună Crețești (sat ce aparține de orașul Tg-Cărbunești).

Personalitate umanistă de rang mondial, George Uscătescu a adus alături de Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Emil Cioran și alții o contribuție importantă la îmbogățirea tezaurului civilizației și culturii universale, la transmiterea în statele cu democrație avansată din lume a valorilor culturale ale poporului român în special creațiile lui Mihai Eminescu și Constantin Brâncuși.

George Uscătescu își urmează cursurile școlii primare, în comuna natală, unde îl are ca dascăl pe bunicul său Gheorghe Rădăcineanu și după aceea își continuă studiile la Liceul „Tudor Vladimirescu” din orașul Tg-Jiu, unde a avut nume celebre de profesori și își dă examenul de bacalaureat la Craiova, în anul 1937, clasându-se printre primii concurenți.

George Uscătescu urmează cursurile Universității din București, Facultatea de Litere, Filozofie și Drept.

La București s-a remarcat ca un student de excepție fiind apreciat de marele istoric Nicolae Iorga, care în 1940 l-a propus pentru a merge cu o bursă în Italia pentru a își perfecționa studiile.

În Italia își susține doctorate în filozofie și în drept în perioada 1941-1943, iar după aceea se stabilește definitiv în Spania.

Opera sa, de o imensă erudiție numără peste 100 de volume, în limbile română, spaniolă, italiană, franceză și tradusă în engleză, germană, portugheză și greacă, iar patru dintre cărțile sale au apărut în limba japoneză, așezându-l pe umanistul român printre cei mai însemnați intelectuali contemporani ai Europei.

Ca recunoștință a prestigiului de care s-a bucurat profesorul universitar George Uscătescu a ajuns titular al catedrei ce a fost deținută de Ortega y Gasset și Eugenio d'Ors. De asemenea George Uscătescu a fost președintele Societății Ibero-americe de Filozofie și Președintele Societății Internaționale de Studii Umaniste de la Roma. Academicianul a făcut parte din numeroase instituții de filosofie și cultură din Europa și America. Activitatea sa creatoare a fost răsplătită cu Premiul Uniunii Latine din Paris (1957), Premiul Unității Europene Roma (1964), Premiul Național de Literatură al Spaniei (1970).

Interesul deosebit pentru cultură i-a fost cultivat din anii copilăriei de tatăl său Vasile Uscătescu, absolvent al școlii de arte de la Tg-Jiu, care a publicat numeroase articole și poezii în reviste ale vremii și în jurnalul „Gorjeanul”, fiind și coautor al cărții „Băncile populare din Gorj”.

Reputația științifică deosebită a lui George Uscătescu pe plan internațional îl definește după al doilea război mondial ca unul din marii umaniști ai Europei, cunosător temeinic al filosofiei vechi și noi, de la Platon la Heidegger.

George Uscătescu deja format ca intelectual în Italia își clarifică și desăvârșește opțiunile, pentru ca apoi în Spania să devină o personalitate marcantă a culturii europene. Cărturarul umanist publică începând cu 1949 lucrarea: „El problema de Europa” și „La conception juridica romana”.

Ca modele intelectuale a avut nume strălucite ale culturii spaniole și române: De la Marcelino Menendez y Pelayo, până la Eugenio d'Ors și Ortega y Gasset, Lucian Blaga, Tudor Vianu și alții.

Îndeosebi la ultimii doi iluștri profesori spanioli le va deveni succesori în activitatea universitară, la Universitatea Complutense de Madrid.

Carierea universitară a lui George Uscătescu se confundă cu viața sa. A fost mereu prezent la conferințe și simpozioane pe teme de cultură, filozofie și literatură în cele două Americi și Europa.

Academicianul George Uscătescu a conferențiat la Barcelona, Paris, Strassbourg, Roma, Florența, Buenos - Aires, Valencia, Berlin, Cluj, București și altele.

Lucrări importante a scris George Uscătescu despre Seneca, Machiavelli, Francisco Guicciardini, Erasmos și alții. Lucrarea „Erasmos” a fost publicată și în România (1982).

Profesorul universitar George Uscătescu a colaborat și a publicat în multe reviste spaniole și străine de specialitate: „Revista de filosofia”, „Archives de Philosophie” (Paris), „Cuadernos Hispano- Americanos” (Madrid), „Humanitas, Meridiano di Roma”, „Revista Latina” (Italia) ș.a.

George Uscătescu vreme de peste un deceniu și jumătate (1951-1968) a condus revista „Destin” unde au publicat nume sonore ale românilor din exil: Mircea Eliade, Emil Cioran, Alexandru Busuioceanu și alții. Tot ceea ce a publicat în revista „Destin” pe teme românești George Uscătescu le-a adunat în volumul „Noul itinerar” publicat în 1968.

George Uscătescu a tipărit un volum dedicat istoriei și culturii poporului român: „Rumania, Pueblo, Historia, Cultura” (1951) și „Relaciones culturales hispano-rumanas” (1951). În același an apare și prima sa carte de teoria politicii: „De Machiavelo a la razon de Estado”.

Minte enciclopedică de talia lui Bogdan Petriceicu Hașdeu, Nicolae Iorga, Mircea Eliade, George Uscătescu a făcut cunoscut în străinătate îndeosebi în Spania, Italia, Portugalia, Franța și în țările latino-americe marile creații cultural-artistice, filosofice ale poporului român și pe marii săi creatori Mihai Eminescu și Constantin Brâncuși.

Academicianul George Uscătescu a consacrat peste 12 lucrări referitoare la cultura poporului său: „Perspectiva Unirii”, Madrid (1959), „La diplomatie européenne et l'unité roumaine” Madrid (1960) ș.a.

Mihai Eminescu a fost făcut cunoscut în lumea latinității contemporane de George Uscătescu prin lucrări de referință: „El universo poetico de Mihai Eminescu”, Madrid (1965); „Attualita di Eminescu nella cultura romano” Madrid (1967) ș.a.

Marele sculptor de valoare mondială „demiurgul” de la Hobița, Constantin Brâncuși a ocupat un loc important în creația lui George Uscătescu, dedicându-i lucrări importante: „Constantin Brâncuși” Madrid (1958), „Brancusi y el arte del siglo” Madrid (1976), „Brâncuși și arta secolului” București (1985) etc.

Într-una din aceste scrieri „El catedratico = profesorul” consemna că odată cu Brâncuși se naște „...o nouă melodie, o nouă armonie plastică, un nou ritm de forme, o nouă încordare a sculpturii”.

George Uscătescu a fost un bun cunoscător al filosofiei românești interbelice dând o înaltă apreciere operei lui Mircea Eliade, Lucian Blaga, Emil Cioran și Constantin Noica, pe care i-a apreciat și considerat printre cei mai importanți din lume. Marile teme ale operei lui George Uscătescu se conturează între anii 1946-1956 prin publicarea volumului „Escatologia e Historia”.

Tema umanismului se afirmă prin publicarea cărților dedicate de fapt noului umanism: „Proceso al Humanismo” (1968), monografia despre Seneca – „Seneca nuestro contemporaneo” Madrid (1965) și capodopera sa „Erasmo” (1969).

Prin publicarea cărții „El problema de Europa” care îl face pe George Uscătescu filosof celebru fiind o parte din opera sa filosofică.

Tema românească a fost neconținut prezentă de-a lungul deceniilor în scrierile lui George Uscătescu. Acesta este unul din marii intelectuali români pe care noua configurație istorică postbelică nu-l face refractar la realitățile românești și nu-l împinge la o „definitivă desprindere de matca originară”. George Uscătescu și-a ales drumul său întruchipat în revista „Destin” apărută la Madrid în 1951 și susținută material de el.

În perspectiva istorică, revista „Destin” îl recomandă cel mai statornic preocupat de problemele poporului și culturii române dintre toți marii români afirmați peste hotare în a doua jumătate a secolului trecut.

Așa cum consideră mulți critici literari „nimeni de la Nicolae Iorga încoace nu are o mai întinsă operă de răspândire în lume a cunoștințelor despre poporul și cultura română ca George Uscătescu”.

Tema libertății, care a văzut multe mișcări de eliberare națională și teribile încordări ale popoarelor și oamenilor în vederea obținerii libertății, George Uscătescu scrie cartea „Aventura de la libertad” (1967) publicată în 1970.

George Uscătescu a fost și un mare poet publicând în revista „Destin” – 25 de volume apărute la Madrid unde a publicat și poezie dar și culegerile de poezie: „Nou itinerar” (1968), „Thanatos. Poeme” (1970), „Daramat Ilion. Poeme” (1972), „Melc Sideral. Poeme” (1974), „Memoria Pădurii. Poeme” (1977), „Millenarium. Poeme” (1980), „Autobiografie. Poeme” (1985). Toate poeziile au fost scrise în limba română.

Academicianul George Uscătescu a fost mândru de originea sa română și a căutat tot timpul să transmită în străinătate o imagine favorabilă pentru țara sa. George Uscătescu a fost denumit de marele filosof român Constantin Noica „secretar cultural al Europei”.

După revoluția din decembrie 1989, profesorul universitar doctor George Uscătescu a fost declarat membru de onoare al Academiei Române. După câțiva ani a primit titlul de cetățean de onoare al orașului Cluj și membru de onoare al Universității de la Cluj.

George Uscătescu a încetat din viață la 11 iunie 1995 la Madrid, moartea omului de cultură a fost o pierdere grea pentru cultura românească și europeană.

În semn de prețuire a umanistului George Uscătescu, Școala Gimnazială de la Tg-Cărbunești îi poartă numele de „George Uscătescu”, iar în fața primăriei din același oraș i-a fost sculptat un bust de artistul Gheorghe Plăveți.

La Curteana se află casa în care s-a născut filosoful, încăperea unde se găsește biroul la care a învățat, dulapul mare cu cărți pe care le-a studiat în anii de liceu. În aceeași casă locuiește sora filosofului și a mamei mele, învățătoarea pensionară Maria Uscătescu care a format și modelat zeci de generații de elevi la școală.

La 90 de ani de la nașterea filosofului George Uscătescu, Muzeul Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu” a comemorat la casa părintească acest eveniment printr-o evocare a personalității sale. La această activitate au participat elevi de la școala gimnazială „George Uscătescu” din Tg-Cărbunești, profesori, muzeografi, localnici și rude apropiate ale scriitorului.

Bibliografie selectivă

Ioana Mustață, *George Uscătescu, Pledoarie pentru Europa*, Ed. Roza Vânturilor, 1990.

George Uscătescu, *Rumania. Pueblo. Historia. Cultura*, Madrid, 1951.

George Uscătescu, *Idea del Arte*, Madrid, Editorialul Reus, 1975.

George Uscătescu, *Erasmus*, București, Ed. Univers, 1982.

George Uscătescu, *Brâncuși și arta secolului*, București, Ed. Meridiane, 1985.

George Uscătescu, *Ontologia Culturii*, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1987.